

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสิน การประกวดเดี่ยวดนตรีไทย

Components and Quality Indicators for Assessment and Judging of Thai Music Solo Competition

สุวิวรรธน์ ลิ้มปชัย^{*1} และสุพัตรา วิไลลักษณ์²

Suwiwan Limpachai^{*1} and Supatra Vilailuck²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย โดยมีระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพที่ประยุกต์ใช้วิธีการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย และการวิจัยเชิงทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบด้านทำนองเพลง ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ (2) องค์ประกอบด้านจังหวะ ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ (3) องค์ประกอบด้านทักษะและกลวิธี ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ และ (4) องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ โดยผลการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย พบว่า เครื่องมือวัดและประเมินผลตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ซึ่งจัดทำเป็นแบบบันทึกค่าคะแนนตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย มีผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของผู้ประเมินอยู่ในระดับปานกลาง (.426 – .689) มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดและประเมินผลเท่ากับ .780 แสดงว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับความเชื่อมั่นปานกลาง

* Corresponding author, email: oak_tree9@hotmail.com

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹ Asst.Prof., Thai Music Department, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

² รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำภาควิชาดนตรีไทย วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

² Assoc.Prof.Dr., Thai Music Department, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

นอกจากนี้ มีผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่เที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสอดคล้องกันในทุกรายการประเมิน และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพ / การประเมินและการตัดสิน / การประกวดเดี่ยวดนตรีไทย

Abstract

The objective of this research is to develop components and quality indicators's assessment and judging of Thai music solo competition with a mixed method of research methodology with qualitative research that applied to the Delphi technique's research method and experimental research.

The research results showed that components and quality indicators's assessment and judging of Thai music ensemble competition that consist; (1) elements of melodies which consists of 7 indicators, (2) elements of tempo which consists of 8 indicators, (3) elements of skills and strategies which consists of 10 indicators, and (4) elements of personality which consists of 5 indicators. Quality inspection results of components and quality indicators's assessment and judging of Thai music solo competition found that measurement and evaluation tools according to the components and quality indicators's assessment and judging of Thai music solo competition by made into score record form according to the components and quality indicators's assessment and judging of Thai music solo competition with analysis results of Rater Agreement Index in moderate level ($r = .426 - .689$) has reliability of measurement and evaluation tools equals .780 shows that the tool is reliable in moderate reliable level. In addition, the analysis results of the content consistency index were consistent across all assessment items and is appropriate at the highest level.

Keywords: Components and Quality Indicators / Assessment and Judging / Thai Music Solo Competition

บทนำ

ดนตรีไทยเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมไทยที่ได้ศึกษา สืบต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน ซึ่งแสดงให้เห็นความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรีไทยอันเป็นดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นมรดกอันเกิดจากอัจฉริยภาพของบรรพบุรุษที่ได้แสดงออกตามความรู้ ความคิด ความเชื่อในแต่ละยุคแต่ละสมัยที่ได้สืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยการเรียนการสอนดนตรีไทยในปัจจุบันนี้ มีจุดเน้นในการพัฒนาความรู้ และทักษะการปฏิบัติดนตรีไทย ซึ่งในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติดนตรีไทยต้องอาศัยการแสดงออกซึ่งทักษะการปฏิบัติ (Performance skills) กระบวนการในการวัดและประเมินที่จะได้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน และกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2559 ; Scott.S.J, 2012)

ทักษะเดี่ยวเครื่องดนตรีไทยนั้น นับว่าเป็นการสร้างท่วงทำนองให้สอดคล้องในแต่ละเครื่องมือ คำว่า “เดี่ยว” ในทางดุริยางคศาสตร์ อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้อธิบายคำว่าเดี่ยวไว้ว่า

1. เพื่ออวดทาง คือ วิธีดำเนินการทำนองของเครื่องดนตรีแต่ละเครื่องมีความแตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับ การตกแต่งทำนองของผู้สอนว่ามีความพิเศษเพียงใด และต้องมีการให้ศิษย์ฝึกกลวิธีพิเศษอย่างไรเพื่อให้สามารถบรรเลงทางที่แสดงให้เห็นถึงจุดเด่นของแต่ละคน

2. เพื่ออวดความแม่นยำของผู้บรรเลง คือ การบรรเลงเดี่ยวจะต้องบรรเลงทำนองด้วยตนเองเพียงผู้เดียว จึงต้องมีความแม่นยำในเพลงที่เราจะนำมาบรรเลงเดี่ยว เพื่อไม่ให้เกิดข้อบกพร่องในการเดี่ยว เพราะจะแสดงออกถึงการฝึกซ้อม และความสามารถในการใช้ไหวพริบของผู้บรรเลง

3. เพื่ออวดฝีมือความสามารถ คือ ในเพลงบางเพลงผู้บรรเลงสามารถคิดกลอนเพลงได้เอง เพื่อเพิ่มความวิจิตรพิสดาร

และแสดงออกถึงความชำนาญในการใช้กลวิธีพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์
เฉพาะทางของเครื่องดนตรีนั้นได้อย่างเต็มที่ (มนตรี ตราโมท,
2540: 65)

การประกวดดนตรีไทยนับว่าเป็นทางเลือกหนึ่งที่กระตุ้นให้ผู้สนใจและ
ใฝ่ใจในดนตรีไทยได้เกิดการเรียนรู้ เกิดการแข่งขันเพื่อการพัฒนาตามมา ทั้งนี้งาน
ต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นนั้นสิ่งที่สำคัญคือการอยู่ในองค์กรที่เห็นคุณค่าและมุ่งพัฒนา
อย่างต่อเนื่อง โดยได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาต้นสังกัด มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้มีการจัดการประกวดเดี่ยวเครื่องดนตรีไทยและ
ขับร้องระดับชาติ “เสริมประสบการณ์ สืบสานสังคีตศิลป์ไทย” เพื่อร่วมเป็นกิจกรรม
ในวาระครบรอบ 50 ปี ดนตรีบ้านสมเด็จเจ้าพระยาขึ้น ได้จัดมีขึ้นในงานวันคล้ายวัน
พิราลัยสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ทั้งนี้ในการประกวด
เดี่ยวเครื่องดนตรีไทยได้จัดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 2 เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพ
และยกระดับมาตรฐานของวงวิชาการและวิชาชีพดนตรีไทย คุณสมบัติของผู้เข้า
ประกวดเดี่ยวเครื่องดนตรี มีทั้งสิ้น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษา ระดับ
มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยประเภทของการแข่งขัน มีทั้งสิ้น 12 เครื่องมือ
ได้แก่ การขับร้องเพลงไทย เดี่ยวซอสามสาย เดี่ยวซอด้วง เดี่ยวซออู้ เดี่ยวจะเข้ เดี่ยว
ขิม 7 หย่อง เดี่ยวขลุ่ยเพียงออ เดี่ยวปี่ใน เดี่ยวระนาดเอก เดี่ยวระนาดทุ้ม เดี่ยวฆ้อง
วงใหญ่ เดี่ยวฆ้องวงเล็ก

ทั้งนี้จากการจัดการประกวดเดี่ยวเครื่องดนตรีไทยและขับร้องระดับชาติ
“เสริมประสบการณ์ สืบสานสังคีตศิลป์ไทย” เพื่อร่วมเป็นกิจกรรมในวาระครบรอบ
50 ปี ดนตรีบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่ผ่านมา ทำให้เห็นว่าทางคณะกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิได้มีข้อคิดเห็น ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะไว้ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า
ควรมีการพัฒนาในส่วนของการจัดการประกวดเดี่ยวเครื่องดนตรีไทยและขับร้อง
ระดับชาติ “เสริมประสบการณ์ สืบสานสังคีตศิลป์ไทย” ขึ้น โดยผู้วิจัยได้กำหนด
หัวข้อในการวิจัยไว้ คือ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสิน
การประกวดเดี่ยวดนตรีไทย เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพ
การประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย โดยจะนำไปสู่ความเชื่อมั่น
รวมทั้งสามารถเป็นต้นแบบในการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวเครื่องดนตรี
ไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ประยุกต์ใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบเดลฟาย โดยทำการศึกษาช่วงเดือนเมษายน 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2565 เท่านั้น

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทราบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย เพื่อนำไปใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติดนตรีไทยได้อย่างเป็นระบบ และเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างความเข้มแข็งในวงวิชาการและวิชาชีพดนตรีไทย

2. ผู้เรียน ผู้สอน สถาบันการศึกษา หรือบุคคลที่สนใจสามารถนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทยไปใช้ในการประเมินตนเองในขั้นต้น ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพทางดนตรีไทยด้วยตนเอง สามารถนำแนวคิดด้านการประเมินและตัดสินการประกวดดนตรีไทยไปประยุกต์ใช้กับการประเมินทักษะการปฏิบัติดนตรีประเภทอื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่ององค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย ซึ่งเป็นผู้มีความรู้และทักษะทางดนตรีไทยในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจากกลุ่มเครื่องดีด กลุ่มเครื่องสี กลุ่มเครื่องตี กลุ่มเครื่องเป่า กลุ่มขับร้อง และกลุ่มรวมวง และประกอบ

อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย อย่างน้อย 10 ปี หรือ มีประสบการณ์ในการเป็นผู้เข้าร่วมการประกวดหรือเป็นผู้ตัดสินการประกวดดนตรีไทย

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพ การประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ซึ่งเป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิค การวิจัยแบบเดลฟายในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน ที่ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงตามทฤษฎีของแมคมิลแลน (Macmillan, 1971 อ้างถึงใน สุพัตรา วิไลลักษณ์, 2556) ซึ่งพบว่าควรใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คน ขึ้นไป เพราะจะทำให้ระดับความคลาดเคลื่อนลดลงอย่างคงที่ และ มีความคลาดเคลื่อน น้อยมาก โดยการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนในแต่ละกลุ่ม จาก 6 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มเครื่องตีต กลุ่มเครื่องสี กลุ่มเครื่องตี กลุ่มเครื่องเป่า กลุ่มขับร้อง และกลุ่มซิม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามกึ่งมีโครงสร้าง รอบที่ 1

2.2 แบบสอบถามรอบที่ 2 สร้างขึ้นจากผลของการสังเคราะห์ข้อมูล จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถามกึ่งมีโครงสร้าง รอบที่ 1 โดยสร้างขึ้นเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วงคะแนน

2.3 แบบสอบถามรอบที่ 3 สร้างขึ้นจากการนำคำตอบของแต่ละข้อ เพื่อหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วสร้างแบบสอบถามใหม่โดยเพิ่ม ตำแหน่งมัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และตำแหน่งที่กลุ่มตัวอย่างได้ตอบใน แบบสอบถามฉบับรอบที่ 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อกลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน เพื่อขอ ความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ หรือทาง ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ตามความสะดวกของผู้เชี่ยวชาญแต่ละบุคคล โดยผู้วิจัยใช้ วิธีการชี้แจงรายละเอียดการให้ข้อมูลโดยจัดทำเป็นคำชี้แจงและแนบรายละเอียด ต่างๆ ไปพร้อมกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วย วาจา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 1 มาวิเคราะห์เนื้อหา จัดกลุ่ม และเรียบเรียงให้สอดคล้องกับองค์ประกอบแต่ละด้าน

4.2) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อหองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินใจการประกวดเดี่ยวดนตรีไทยที่ผู้เชี่ยวชาญ มีฉันทามติ

ภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาพัฒนาเป็น องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินใจการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย เพื่อนำไปสู่กระบวนการในการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินใจการประกวดเดี่ยวดนตรีไทยในลำดับต่อไป

ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลตาม องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินใจการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินใจการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ประกอบด้วย

(1) คณะกรรมการการตัดสินใจการประกวดเดี่ยวเครื่องดนตรีไทยและขับร้องระดับชาติ ปีพุทธศักราช 2566 รอบชิงชนะเลิศ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 16 คน

(2) ผู้เข้าประกวดเดี่ยวเครื่องดนตรีไทยและขับร้องระดับชาติ ปีพุทธศักราช 2566 รอบชิงชนะเลิศ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 103 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินใจการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย คือ

(1) คณะกรรมการการตัดสินใจการประกวดเดี่ยวเครื่องดนตรีไทยและขับร้องระดับชาติ ปีพุทธศักราช 2566 รอบชิงชนะเลิศ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 6 คน จากกลุ่มละ 1 คน ประกอบด้วย กลุ่มเครื่องดีด กลุ่มเครื่องสี กลุ่มเครื่องตี กลุ่มเครื่องเป่า กลุ่มขับร้อง และกลุ่มขิม ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

(2) ผู้เข้าประกวดเดี่ยวเครื่องดนตรีไทยและขับร้องระดับชาติ ปีพุทธศักราช 2566 รอบชิงชนะเลิศ ระดับมัธยมศึกษา จากกลุ่มจะเข้ ชิม ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย ขลุ่ยเพียงออ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก ปี่ใน และขับร้อง กลุ่มละ 5 คน รวมจำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือวัดและประเมินผลตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพ การประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย โดยจัดทำเป็นแบบบันทึก ค่าคะแนนตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสิน การประกวดเดี่ยวดนตรีไทย

2.2 แบบประเมินความสอดคล้องที่เที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม ของแบบบันทึกค่าคะแนนตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและ ตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยประสานขออนุญาตคณะผู้จัดงานการประกวดเดี่ยวเครื่อง ดนตรีไทยและขับร้องระดับชาติ ปีพุทธศักราช 2566 ในการทดลองใช้เครื่องมือวัด และประเมินผลตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสิน การประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ซึ่งได้จัดทำเป็นแบบบันทึกค่าคะแนนตามองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย

3.2 ผู้วิจัยได้ประสานขออนุญาตคณะกรรมการตัดสินการประกวดเดี่ยว เครื่องดนตรีไทยและขับร้องระดับชาติ ปีพุทธศักราช 2566 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน ได้มีส่วนร่วมในการประเมินและตัดสินการประกวด และขอ ความกรุณาให้ผู้เชี่ยวชาญได้ใช้แบบบันทึกค่าคะแนนฯ ดังกล่าว โดยมีการชี้แจงให้ ผู้เชี่ยวชาญทราบถึงหลักการ และแนวทางการใช้แบบบันทึกค่าคะแนน

3.2 เมื่อสิ้นสุดกระบวนการประเมินและตัดสินการประกวด ผู้วิจัยขอ อนุญาตให้ผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและ ความเหมาะสมของแบบบันทึกค่าคะแนนตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพ การประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย รวมทั้งขอสัมภาษณ์ถึงความ คิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการทดลองใช้

3.3 ผู้วิจัยนำค่าคะแนนจากแบบบันทึกค่าคะแนนตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทยที่คณะกรรมการฯ รวมทั้งความคิดเห็นเพิ่มเติมมาวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยการนำไปทดลองใช้ เป็นขั้นตอนหลังจากที่นำเครื่องมือไปผ่านการตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้เครื่องมือมาวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ โดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของผู้ประเมิน โดยนำผลการประเมินของคณะกรรมการฯ ทุกคนมาหาค่าความสอดคล้อง โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์เพียร์สัน

4.2 วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำค่าคะแนนการประเมินมาวิเคราะห์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - Coefficient)

4.3 วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมจากกระบวนการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ประเมินในแบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของแบบบันทึกค่าคะแนนตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) และวิเคราะห์ความเหมาะสมโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนางานองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย

การพัฒนางานองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ผู้วิจัยดำเนินการโดยการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 ท่าน เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ด้วยเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) พบว่า องค์ประกอบตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย มีดังนี้

ตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย

องค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบด้านทำนองเพลง ร้อยละ 30 ประกอบด้วย
ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ทำนองเพลงถูกต้องตามที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ไว้

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ทำนองเพลงถูกต้องตามที่คณะกรรมการประกวดกำหนด

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 ระดับเสียงถูกต้องตามที่คณะกรรมการประกวดกำหนด

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 ทำนองเพลงถูกต้องตามแนวทางการบรรเลงของแต่ละประเภท

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 ทำนองเพลงบรรเลงครบถ้วนตามลักษณะของการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดนั้นๆ และครบถ้วนตามทำนองหลักและจังหวะหน้าทับที่กำหนดไว้

ตัวบ่งชี้ที่ 1.6 ความถูกต้องตามลูกตกทำนองหลัก

ตัวบ่งชี้ที่ 1.7 คุณภาพเสียง ความสมบูรณ์และความไพเราะของเสียงในการบรรเลงที่มีความกลมกลืนเหมาะสม

องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบด้านจังหวะ ร้อยละ 30 ประกอบด้วย
ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 การดำเนินจังหวะเหมาะสมกับประเภทของบทเพลง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 จังหวะถูกต้อง แม่นยำ เหมาะสมตามทำนองเพลงที่กำหนด

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 การเข้าออกของฉิ่งและจังหวะฉิ่งถูกต้องตามแบบแผนการบรรเลง และแนวทางของเพลง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 การเข้าออกของหน้าทับและจังหวะหน้าทับถูกต้องตามแบบแผนการบรรเลง และแนวทางของเพลง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 การเข้าออกของเครื่องประกอบจังหวะอื่น ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.6 แนวการบรรเลงช้า - เร็ว ที่เหมาะสมกับทางเพลงและศักยภาพของผู้บรรเลง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.7 ช่องไฟในการบรรเลงหรือสัดส่วนของจังหวะที่ใช้ในการบรรเลงด้วยกลวิธีต่าง ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.8 ความซ้ำเร็วในการบรรเลงเหมาะสมกับอารมณ์เพลง

องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบด้านทักษะและกลวิธี ร้อยละ 30
ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 ความถูกต้องแม่นยำในการตกแต่งทำนองเพลง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ความกลมกลืนของเสียงเหมาะสมกับประเภทของเพลง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ทำนองเพลงและจังหวะ ถูกต้องตามที่ลูกตก โครงสร้าง และอัตราจังหวะของบทเพลง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.4 ทางเพลงที่เป็นโดดเด่นและเหมาะสมกับการบรรเลงในแต่ละเครื่องดนตรี

ตัวบ่งชี้ที่ 3.5 ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการในการสื่อสารอารมณ์ความรู้สึก

ตัวบ่งชี้ที่ 3.6 ความคมชัดและน้ำหนักที่เหมาะสมกับกลวิธี

ตัวบ่งชี้ที่ 3.7 ความมั่นใจในการบรรเลง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.8 ท่าที่ ลีลา เหมาะสมสัมพันธ์กับลักษณะของบทเพลง ทำนองที่สร้างสรรค์ขึ้นในการบรรเลง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.9 คุณภาพเสียง รสมือที่สามารถผ่อนหนักเบา เร้าแรงอย่างเหมาะสมเพื่อสร้างอารมณ์สุนทรีย์

ตัวบ่งชี้ที่ 3.10 กลวิธีถูกต้องตามหลักการบรรเลง โดยอ้างอิงเทคนิคและกลวิธีตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย

องค์ประกอบที่ 4 องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ ร้อยละ 10 ประกอบด้วย
ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 เครื่องแต่งกายและทรงผมสะอาด เรียบร้อย เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 กริยาท่าทางและมารยาท

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 ท่าทางการเดินขึ้นเวทีประกวด

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 ท่าทางการนั่งบรรเลง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.5 มีสมาธิ และความพร้อมในการบรรเลง

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย

ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผลตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ซึ่งได้ดำเนินการจัดทำเป็นแบบบันทึกค่าคะแนนตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย พบว่า

2.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของผู้ประเมิน

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของผู้ประเมิน โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องของผู้ประเมินจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์เพียร์สันพบว่า ความสอดคล้องของผู้ประเมินจากการใช้แบบบันทึกค่าคะแนนตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย มีค่าสอดคล้องกันในระดับปานกลาง ($r = .426 - .689$)

2.2 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ซึ่งในที่นี้คือ เครื่องมือวัดและประเมินผลตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ซึ่งได้จัดทำเป็นแบบบันทึกค่าคะแนนตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - Coefficient) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .780

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่เที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่เที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้มีการทดลองใช้แบบบันทึกค่าคะแนนตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทยพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทยทุกรายการมีความสอดคล้องกัน และทุกรายการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.70 – 5.00)

โดยมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทยไปปรับประยุกต์ใช้ คือ การนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทยไปใช้ควรพิจารณาการประเมินในองค์ประกอบเป็นหลัก เนื่องจากบทเพลงที่ใช้ในการประกวดบางบทเพลงมีความยาวไม่มากนัก ไม่เอื้อต่อการประเมินให้ครบถ้วนในทุกตัวบ่งชี้

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่ององค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทยมาใช้ในการตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

จากผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ซึ่งได้จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 ท่าน ด้วยเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นถึงตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย สอดคล้องกันในระดับมากถึงระดับมากที่สุดในตัวบ่งชี้ที่ 3.10 กลวิธีถูกต้องตามหลักการบรรเลง โดยอ้างอิงเทคนิคและกลวิธีตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย ซึ่งมีความละเอียดค่อยในแต่ละเครื่องดนตรี ซึ่งผู้วิจัยได้นำรายการประเมินดังกล่าวมาจากเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญตามจุดมุ่งหมายที่ได้มีการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย โดยมุ่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรีไทย คือ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางการจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทย เพื่อให้วิชาการดนตรีไทยมีมาตรฐานและเจริญก้าวหน้าต่อไป นอกจากนี้ ยังให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) นำเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวไปใช้สำหรับพิจารณาบรรจุแต่งตั้งบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นเข้ารับราชการในตำแหน่งครูหรืออาจารย์ดนตรีไทย (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2544)

ในส่วนขององค์ประกอบการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านทำนองเพลง องค์ประกอบด้านจังหวะ องค์ประกอบด้านทักษะและกลวิธี และองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ มีความแตกต่างจากผลการวิจัยเรื่องหลักเกณฑ์การตัดสินและการประเมินผลการบรรเลงในการประกวดดนตรีไทย ของจินทนา คชประเสริฐ และกิตติภณท์ ชิตเทพ (2559 : 140) ซึ่งกำหนดรายละเอียดในการประเมินเดี่ยวเครื่องดนตรีและการขับร้องแตกต่างกัน คือ ในการให้คะแนนเดี่ยวเครื่องดนตรี มี 5 องค์ประกอบ คือ

บุคลิกมารยาท ทำนองเพลง ทักษะพื้นฐานและทักษะขั้นสูง จังหวะและแนวการบรรเลง เม็ดพราย กลวิธีและสุนทรียะ รวมทั้งในการให้คะแนนการขับร้อง มี 6 องค์ประกอบ คือ บุคลิกมารยาท คำร้อง ทำนองร้อง กลวิธีการขับร้อง จังหวะเสียง

นอกจากนี้ ผลการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ซึ่งพบว่า ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของผู้ประเมินและผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง อาจเกิดจากข้อจำกัดในการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้แทนจากกลุ่มประเภทเครื่องดนตรีต่าง ๆ คือ กลุ่มเครื่องดีด กลุ่มเครื่องสี กลุ่มเครื่องตี กลุ่มเครื่องเป่า กลุ่มขับร้อง และกลุ่มขิม ทำให้การประเมินและตัดสินการประกวดในแต่ละประเภทเครื่องดนตรี จะมีเพียงผู้เชี่ยวชาญที่มีความเฉพาะทางเครื่องดนตรีเพียงท่านเดียว ส่วนผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นจะเป็นผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า เครื่องมือวัดและประเมินผลตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย ซึ่งได้จัดทำเป็นแบบบันทึกค่าคะแนนตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทย โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α - Coefficient) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ .780 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัลยา ฉิมกุล ซึ่งได้พัฒนาเครื่องมือประเมินการปฏิบัติตามสภาพจริงห้องวงใหญ่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 วิชาปี่พาทย์ ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยมีผลการประเมินคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกในการปฏิบัติจริงห้องวงใหญ่มีความเชื่อมั่นของแบบสังเกตจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยมีความเชื่อมั่น .73

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทยไปใช้จำเป็นต้องมีการชี้แจงแนวทางในการประเมินตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการประเมินและตัดสินการประกวดเดี่ยวดนตรีไทยให้เกิดความเข้าใจตรงกัน มีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้ เพื่อให้กรอบในการประเมินเป็นไปตามที่คณะกรรมการได้พิจารณาร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแนวทางในการสร้างมาตรฐานผู้ประเมินให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน เพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนวิชาชีพดนตรีไทยให้คงอยู่และมีมาตรฐานต่อไป

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ตังชนกานนท์. (2557). **การวัดและการประเมินทักษะการปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทนา คชประเสริฐ และกิตติภรณ์ ชิตเทพ. (2559). **หลักเกณฑ์การตัดสินและการประเมินผลการบรรเลงในการประกวดดนตรีไทย.** งานวิจัย คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทนา คชประเสริฐ และกิตติภรณ์ ชิตเทพ. (2559). **หลักเกณฑ์การตัดสินและการประเมินผลการบรรเลงในการประกวดดนตรีไทย.** *ครุศาสตร์สาร.* 12(2), 51 – 72.
- โชติกา ภาชีผล. (2558). **การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โชติกา ภาชีผล, ณัฐญารัตน์ หลาวทอง และ กมลวรรณ ตังชนกานนท์. (2554). **การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยูรช ไทยธานี. (2546). **การสร้างและพัฒนาแบบสอบถามความถนัดทางดนตรีไทย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต(จิตวิทยา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2559). **การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน.** *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 9(1), 1-17.
- เพชรราตรี จงประดับเกียรติ. (2560). **การพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะพิสัย.** เอกสารประกอบการเรียนรายวิชาการพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะพิสัย. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- มนตรี ตราโมท. (2540). **ดุริยางคศาสตร์ไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก: พรินต์ติ้งเซ็นเตอร์.

- ยุทธนา ฉัพพรรณรัตน์ วิชาฎาลัมพก์ เหล่าวานิช และสืวะโชติ ศรีสุทธิยากร. (2561). การพัฒนาเครื่องมือประเมินและระบบคุณภาพการตัดสินผลการประกวด บรรเลงรวมวงมโหรี. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 46(4), 300 - 317.
- วัลยา ฉิมกุล. (2553). การพัฒนาเครื่องมือประเมินการปฏิบัติตามสภาพจริง **ห้องวงใหญ่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 วิชาปี่พาทย์ ในวิทยาลัย นาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุพัตรา วิไลลักษณ์. (2556). **การจัดการศึกษาดนตรีไทยในอนาคต.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). **เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน.** กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). **เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย พุทธศักราช 2553.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- Macmillan, Thomas T. (1971). The Delphi Technique. **The Annual Meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development.** Ca : Monterey, May 3-5.
- Scott, S. J. (2012). Rethinking the roles of Assessment in Music Education. **The National Association for Music Education.** 98(3), 31-35.